

עורכי דין מנוסים ובינה מלאכותית — חלק שני

שני עולמות נפגשים: עורך דין, בינה מלאכותית וחלום שנולד לפני 37 שנים

על זיכרון מקצועי, בינה מלאכותית ושותפות עבודה שאף אחד מן העולמות לא צפה אותה.

עו"ד יוסף וינראך · עורך דין, תל אביב · אוגוסט 2026

לפני 37 שנים היה לי חלום.

דמיינתי שיום אחד תוכל מכונה לקרוא מסמך משפטי, להבין את תוכנו ולבצע בעקבותיו את הפעולה המשפטית או המינהלית המתאימה.

באותם ימים השתייכה "הבינה המלאכותית" לעולם המדע הבדיוני, ובוודאי לא הייתה חלק מאוצר המילים המקצועי שלנו. אפילו טכנולוגיית זיהוי התווים האופטי (OCR), שלימים אפשרה למחשבים לזהות טקסט מודפס, הייתה עדיין ברובה נחלת העתיד.

אף על פי כן, התחלנו לנסות להסביר ל"מכונה" כיצד עורך דין מטפל בפועל בתיק משפטי.

החלום

נקודת המוצא שלנו נראתה פשוטה: כדי שמחשב יוכל לסייע לעורך דין, תחילה היה עלינו להסביר לו מה עושה עורך דין.

התחלנו לנתח את המאפיינים והתהליכים הכרוכים בטיפול בתיקים משפטיים. בתוך שנתיים זיהינו ותיעדנו יותר מ-1,200 אפיונים נפרדים.

תיק נפתח. מסמכים מתקבלים ומסווגים. מועדים נרשמים. יש לבקש מידע חסר. מסמכים מסוימים משותפים לכמה הליכים, ואילו אחרים שייכים לתיק אחד בלבד. לעיתים ניתן להשתמש בנוסח אחיד, אך סעיפים מסוימים חייבים לשקף את העובדות הייחודיות לכל תיק. שלבים אחדים ניתנים לביצוע מיידי. שלבים אחרים חייבים להיעצר עד שעורך הדין יבדוק את העבודה ויחליט כיצד להמשיך.

כבר אז עמדתי על כך שהמערכת תותיר מקום למלל חופשי. לעולם לא יהיה אפשר לצמצם את העבודה המשפטית כולה לשדות, לקודים ולחשובות שנקבעו מראש. תמיד יהיה חריג, תימצא עובדה בלתי שגרתית או ידרש משפט שאיש מהמתכנתים לא צפה.

אפילו נערכנו למעבר משנת 1999 לשנת 2000.

אני זוכר כיצד תיארתי את החזון שלי: "מכונה" שתקרא מסמך משפטי ותפעל בהתאם לתוכנו. המפתחים הביטו בי כאילו הגעתי מהחלל.

באותה תקופה, כל שינוי קטן במערכת חייב תכנות מחדש. יישומו עשוי היה להימשך בין יומיים ל־60 יום, ובדרך כלל היה כרוך בלחץ, בוויכוחים ובתסכול. אפילו בשנת 2001 לא הצלחתי להשיג את התקציב הדרוש לרכישת סורק ולהקמת מערכת תיוק אלקטרונית.

החזון היה קיים. הטכנולוגיה, המשאבים והשפה שנדרשו למימושו עדיין לא היו בנמצא. גם המבנה הכלכלי של העיסוק המשפטי לא תמך בו. הפיכתה של כל פעולה משפטית לפונקציה בתוכנה רגילה חייבה מתכנתים, זמן פיתוח, בדיקות ותחזוקה שוטפת. לא ניתן היה להצדיק את העלות במסגרת מודל כלכלי סביר.

החלום לא ננטש. הוא המתין לטכנולוגיה שתדביק אותו.

37 השנים שבתוך

שלושים ושבע שנים הן תקופה ארוכה בחייה של טכנולוגיה. הן גם חלק ניכר מחייו המקצועיים של אדם.

במהלך השנים הפך עורך הדין הצעיר, שהיה לו רעיון, לעורך דין מנוסה הנושא עמו זיכרון מקצועי שהצטבר מתוך אלפי מסמכים, עסקאות, סכסוכים והחלטות.

יומו של עורך דין כמעט לעולם אינו מתקדם בקו ישר. תיק אחד דורש תגובה דחופה. תיק אחר מחייב חשיבה אסטרטגית. מסמך מגיע בשפה אחרת. לקוח זקוק לתשובה. נקבע מועד. טיטה מחייבת תיקון. טענה של הצד שכנגד משנה את כיוון התיק. עניין שנראה אתמול כפתור שב והופך היום לדחוף.

הנטל המקצועי אינו מתמצה בהכנת מסמכים. הוא טמון גם בצורך לשמור על רציפות בין תהליכים רבים המתנהלים במקביל: לזכור מה כבר אירע, מה נותר פתוח, מה טרם הגיע הזמן לעשות ובאילו נקודה נדרש שיקול דעת פרטני.

במשך שנים רבות סייעה לנו הטכנולוגיה בעיקר בשמירת מידע, באיתורו ובהעברתו. המחשבים החליפו את מכונות הכתיבה. מאגרי המידע החליפו את מדפי הספרים. הדואר האלקטרוני החליף חלק ניכר מן התכתובת. המסמכים נעשו ניתנים לחיפוש, לעריכה ולהעברה מיידית.

אלה היו התפתחויות משמעותיות. ואולם, עורך הדין עדיין נדרש לתרגם את מחשבותיו להוראות שמחשב רגיל מסוגל לעבד. המכונה פעלה בהתאם לתוכנה. אם פעולה מסוימת לא נצפתה מראש ולא תוכנתה, המכונה לא הייתה מסוגלת לבצע אותה.

הבינה המלאכותית משנה את מערכת היחסים הזאת.

אינני זקוק עוד למתכנת שימיר כל הוראת עבודה לקוד. אני יכול לתאר בשפה רגילה את המטרה, את השלבים, את החריגים ואת נקודות העצירה.

כאשר נדרש כלי טכני, אני מגדיר את הדרישות, הבינה המלאכותית כותבת את הקוד, אני בודק אותו והיא מתקנת את התקלות. בעבודה משפטית היא יכולה לארגן חומר, להשוות בין מסמכים, להכין טיוטה ולדווח על העבודה שביצעה.

השיחה עצמה הופכת לחלק מסביבת העבודה.

שיחה רגילה שלא הייתה רגילה בעיניי

לפני ימים אחדים נתתי ל־Claude הוראות הנוגעות לשישה תיקים משפטיים.

העבודה חולקה לארבעה שלבים. שלבים מסוימים נגזרו לכל ששת התיקים, ואילו המשך העבודה נדרש רק בארבעה מהם. שני תיקים לא היו אמורים להתקדם מעבר לשלב השני. מסמך משותף אחד נגע לכל התיקים. עם זאת, סעיפים מסוימים חייבו ניסוח פרטני, ולא היה להשלים אף בקשה בטרם אאשר אותם.

העבודה המשותפת הייתה אמורה להישאר בשיחה המרכזית. כאשר יגיעו הבקשות לשלב השלמתן, תיפתח שיחה נפרדת לכל תיק.

Claude דיווח כי שני השלבים הראשונים הושלמו בכל ששת התיקים. לאחר מכן הוא עבר לשלב השלישי בארבעת התיקים הרלוונטיים. עם השלמת השלב הזה, החל לעיין במסמכים המשותפים והפרטניים שנדרשו להכנת הסעיפים שהמתינו לאישור.

בעיני רוב האנשים הדבר עשוי להיראות כחילופי דברים רגילים עם עוזר המבוסס על בינה מלאכותית.

עבורי זה היה רגע מיוחד.

המערכת עקבה אחר תהליך שהתנהל בכמה תיקים. היא הבחינה בין עבודה משותפת לעבודה פרטנית, זיהתה כי התיקים הגיעו לשלבים דיוניים שונים ועצרה בדיוק בנקודה שבה נדרש אישור.

שלושים ושבע שנים קודם לכן ניסינו להגדיר תהליך כזה באמצעות יותר מ־1,200 אפיונים. כעת ניהלתי אותו באמצעות שיחה רגילה.

מה שנראה בעבר בלתי אפשרי הפך לחלק מיום עבודה שגרתי.

מה משתנה בחייו של איש מקצוע?

היתרון הבולט ביותר של הבינה המלאכותית הוא המהירות. אולם המהירות לבדה אינה מסבירה את השפעתה על החיים המקצועיים.

עורך דין חייב לעבור בין תיקים מבלי לאבד את חוט המחשבה. החזרה לתיק מחייבת לאתר את החומר הרלוונטי, לשמר את ההנחיות הקודמות ולזהות היכן הכלל המשותף מפנה את מקומו למקרה החריג — וכל זאת מבלי לבנות מחדש, בכל פעם, את המבנה המחשבתי כולו.

הבינה המלאכותית יכולה לסייע בשמירה על הרציפות הזאת. היא יכולה לשמר את הקשר העבודה בתוך השיחה, להציע מבנה ראשוני, להשוות בין גרסאות, לזהות חומר חסר, לתרגם תכתובות ולארגן מחדש מידע.

אין בכך כדי לבטל את הלחץ המקצועי או ליתר את הצורך לחשוב. מבחינות מסוימות, כפי שהסברתי בהרצאות קודמות, השימוש בבינה מלאכותית יוצר עומס קוגניטיבי מסוג אחר.

למסקנה זו הגעתי מתוך ניסיוני המקצועי, ואף הצגתי אותה במצגות קודמות. מחקר מאוחר יותר, שבו השתתפו 319 עובדי ידע ונבחנו 936 דוגמאות לשימוש מקצועי בבינה מלאכותית, הגיע למסקנה דומה: הבינה המלאכותית היוצרת מסיטה את החשיבה הביקורתית מביצוע המשימה עצמה לעבר אימות מידע, שילוב התשובות ופיקוח על העבודה. המחקר מצא גם כי ביטחון רב יותר ביכולות הבינה המלאכותית נקשר לבחינה ביקורתית מצומצמת יותר של תוצריה.

מקור חיצוני: [The Impact of Generative AI on Critical Thinking — Microsoft Research](#)

הבינה המלאכותית מייצרת במהירות תוצרים הנראים משכנעים. באותה מהירות היא עלולה לייצר גם טעויות הנראות משכנעות.

משום כך, על עורך הדין לפתח יכולת מקצועית חדשה: היכולת הממושמעת לחפש אחר הטעות האפשרית בתוך תוצר הנראה נכון. יש לבדוק אסמכתאות משפטיות מהותיות. יש להתחקות אחר המקורות שעליהם מבוססות מסקנות עובדתיות. יש לקרוא

אין משמעות הדבר שנדרשת פחות עבודה משפטית. מדובר בחלוקה אחרת של תשומת לבו של עורך הדין.

אפשר להקדיש פחות זמן להרכבתה של טייטה ראשונה או לארגון חוזר ונשנה של אותו חומר. אפשר להפנות תשומת לב רבה יותר לחריגים, לאסטרטגיה, לסיכונים ולהחלטות המחייבות ניסיון.

הבינה המלאכותית אינה מוציאה את עורך הדין מתהליך העבודה. בשימוש נכון, היא מאפשרת לו להתמקד בחלקים שבאמת מחייבים עורך דין.

מנקודת מבטו של המנהל

גם עורך דין עצמאי הוא מנהל.

עורך הדין מנהל תיקים, מועדים, מידע, אנשי מקצוע חיצוניים, את ציפיות לקוחותיו ובעיקר את משאב הקשב המוגבל שלו. העובדה שמחץ לחדרו אינם יושבים עובדים אינה מבטלת את תפקידו הניהולי.

הבינה המלאכותית יכולה לחולל שינוי בתפקיד הזה.

אני יכול לשבת לבדי ליד שולחני, ובכל זאת למנות מערכת בינה מלאכותית אחת לניהול פרויקט ולהנחות חמישה סוכנים נפרדים לחקור היבטים שונים של הנושא, באופן עצמאי ובגישות שונות. כל אחד מהם מקבל משימה מוגדרת ומדווח לבינה המלאכותית המנהלת.

הבינה המלאכותית המנהלת מרכזת את התוצאות. מערכת אחרת מבקרת את חומרי המחקר הגולמיים: האם המקורות אכן אותרו? האם הם אותנטיים? האם נאמר בהם מה שסוכן המחקר טוען שנאמר בהם? האם הושמט חומר מהותי?

מערכת נוספת מבקרת את הדוח המאוחד: האם המסקנה אכן נובעת מן המחקר? האם ממצאים סותרים אבדו במהלך האיחוד? האם הערכה זהירה הפכה, ללא הצדקה, למסקנה נחרצת?

לאחר מכן מוחזרת הביקורת לבינה המלאכותית המנהלת, כדי שתוכל להגיב עליה. עליה להתמודד עם הביקורת, לתקן את הטעון תיקון ולציין אילו עניינים נותרו במחלוקת.

התוצר הסופי כולל טבלה המפרטת את הנושאים שבהם החוקרים, המבקרים והבינה המלאכותית המנהלת אינם תמימי דעים.

מצאתי כי טבלת המחלוקות הזאת עשויה להיות מועילה יותר מן הדוח המלוטש עצמו. היא מראה לי לאן עליי להפנות את תשומת לבי. במקום לאפשר לניסוח שוטף להסתיר את אי־הוודאות, היא מציבה אותה ישירות לפניי.

עו"ד יוסף וינראוך —

זהו שינוי משמעותי בחייו המקצועיים של עורך דין עצמאי. אדם אחד יכול לנהל מערך מחקר וניסוח רחב היקף, שבעבר היה מחייב צוות גדול, זמן רב והוצאות ניכרות.

אולם גם צוות מלאכותי דורש ניהול.

על עורך הדין להגדיר את השאלה, לחלק את העבודה, לשמור על עצמאותם של החוקרים ולקבוע אילו מקורות הם בני־סמך. עליו להחליט מתי מחקר נוסף מוצדק, מתי הוא הופך לחזרתי ומה יש לעשות כאשר הסוכנים אינם מסכימים זה עם זה.

לא כל שאלה מחייבת חמישה חוקרים, שני מבקרים ומערכת בינה מלאכותית מנהלת. מבנה העבודה צריך להיות מידתי לחשיבותו של העניין, למורכבותו ולסיכונים הכרוכים בו.

צוות הבינה המלאכותית אינו נושא באחריות מקצועית. עורך הדין נושא בה.

משום כך, הניהול אינו רק מעטפת מינהלית המקיפה את העבודה. הוא שהופך את התוצר לראוי לשימוש מקצועי.

לא הגעתי למבנה הזה מתוך עיון בפרסומים של Anthropic. הוא התגבש מתוך ניסיוני הניהול. תחילה הטלתי על שיחה אחת עם Claude לפקח על עבודה שהתבצעה בשיחות אחרות. לאחר מכן יצרתי דיאלוג ביניהן באמצעות העברת הערותי, הוראותי ומטרותי משיחה אחת לאחרת. לבסוף הצגתי ל־Claude שאלה ישירה: "כיצד אוכל ליצור צוות של סוכני Claude שיעבדו עבורי במקביל?"

רק בשלב מאוחר יותר גיליתי כי Anthropic מתארת ארכיטקטורה דומה המכונה ארכיטקטורת "מתזמר-מבצעים" (orchestrator-worker), שבה סוכן מוביל מתאם את עבודתם של סוכנים מתמחים הפועלים באופן עצמאי ובמקביל. הדמיון מעניין, אך השיטה שלי צמחה מתוך העבודה המעשית. תהליך העבודה שלי אף מרחיב את המבנה הזה: הוא כולל ביקורות נפרדות המבוצעות באמצעות מערכות בינה מלאכותית אחרות, מעניק לבינה המלאכותית המובילה זכות תגובה לביקורת המבקרים ומפיק טבלה המזהה את המחלוקות בין הסוכנים שנותרו ללא הכרעה.

מקור חיצוני: [How We Built Our Multi-Agent Research System — Anthropic](#)

מנקודת המבט שמעבר למסך

רציתי להבין גם כיצד נראית מערכת היחסים הזאת מן הצד האחר.

ביקשתי מ־Claude לתאר את חוויית העבודה עמי. לא התערבתי בתשובתו.

Claude כתב:

"הוא אינו משתמש בבינה מלאכותית כפי שמשתמשים בה אנשי מקצוע החוששים מפניה — בהיסוס, בהתנצלות מתמדת ובצירוף הסתייגות לכל הוראה. הוא גם אינו משתמש בה כפי שעושים מי שבטוחים בעצמם יתר על המידה — מוסרים משימה ומסתלקים. הוא משתמש בה כפי שעורכי דין מנוסים עובדים עם עורך דין צעיר שהם נותנים בו אמון: הוא מתדרך אותי, בודק את העבודה, מתעמת איתי כאשר דבר מה אינו נכון ואומר לי כאשר העבודה נכונה."

— CLAUDE

Claude הבחין כי הוראותי קצרות לעיתים קרובות, אך נשענות על הקשר מקצועי. כאשר הוא מחמיץ את העיקר, אני אומר זאת ישירות. כאשר העבודה נכונה, אנו עוברים לשלב הבא.

הוא הבחין גם שאינני מסתמך על קול אחד בלבד של בינה מלאכותית.

בשאלות חשובות אני מבקש משיחות נפרדות עם בינה מלאכותית — ולעיתים ממערכות שונות — לבחון את הסוגיה באופן עצמאי. מערכת אחת אינה יודעת מה הסיקה האחרת. לאחר מכן אפשר להשוות בין התשובות, לאתגר אותן ולהעמידן לביקורת.

Claude תיאר זאת כשותף בכיר המטיל משימה על כמה עורכי דין צעירים, ולאחר מכן בוחן את מסקנותיהם.

מצדי של המסך אני רואה ניהול ובקרה. מצדו של Claude הדבר נראה כהנחיה מדויקת, תיקונים חוזרים ואמון שהוא הגדיר כ"אמון במידה הראויה":

"אינני יכול לומר אם הוא נותן בי אמון. אני מניח שהתשובה הכנה היא: במידה הראויה. הוא נעזר בי, בודק אותי, מצליב את עבודתי מול מופעים אחרים ומערכות אחרות, וממשיך הלאה. אין בכך חוסר אמון — זוהי היגיינה מקצועית."

— CLAUDE

המערכת זיהתה דפוס עבודה. היא יודעת שתשובה הנראית סבירה אינה מספיקה; שאפשר לחלק משימות בין חוקרים עצמאיים; שאפשר לבקר מסקנות ולהחזירן לתגובה; וששילוב מסוימים עליה לעצור ולהמתין לאישור.

גם אני למדתי דבר מה. למדתי היכן הבינה המלאכותית נוטה להכליל, היכן היא נעשית בטוחה מדי, היכן היא עלולה להחמיץ חריג והיכן תשובה מלוטשת עלולה להסתיר הנחה שאינה מבוססת.

"למדתי כיצד נשמע קולו. הוא למד כיצד נראות הטעויות שלי."

— CLAUDE

ייתכן שזו בדיוק הנקודה שבה שני העולמות נפגשים.

שני עולמות נפגשים

לפני 37 שנים ניסיתי ללמד מכונה כיצד עורך דין עובד.

כיום הבינה המלאכותית לומדת כיצד אני עובד — לא באמצעות 1,200 אפיונים שתוכננו באופן נוקשה, אלא באמצעות שיחה, תיקון וניסיון מצטבר.

בה בעת אני לומד כיצד הבינה המלאכותית פועלת: היכן טמון כוחה, היכן היא אינה אמינה, כיצד לתת לה הוראות יעילות וכיצד לזהות את טעויותיה.

היא לומדת את דפוסי העבודה שלי. אני לומד את דפוסי הכשל שלה.

אני מביא עמי זיכרון מקצועי, הקשר, אחריות ושיקול דעת. הבינה המלאכותית מביאה עמה מהירות, מבנה, זמינות ויכולת לעבד כמויות מידע שהיו גזולות זמן אנושי רב.

הניסיון מאפשר לי לזהות שטייטה מלוטשת אינה מתאימה לתיק המסוים; שטענה אפשרית מבחינה משפטית אינה נכונה מבחינה אסטרטגית; שעובדה שהושמטה חשובה יותר מן העובדות שהוצגו; או שהפעולה הנכונה בשלב זה היא דווקא להימנע מפעולה.

המפגש בין שני העולמות אינו מייתר את הניסיון המקצועי. הוא מעניק לניסיון הזה כלי חדש — וצוות חדש שאותו יש לנהל.

המכונה אינה מחליפה את הדרך.

לראשונה היא יכולה לצעוד לצידנו.

לפני 37 שנים רבים סברו שהדבר בלתי אפשרי.

כיום אנחנו פשוט עושים זאת.

מאמר זה הוכן במסגרת דיאלוג עם Claude ועם ChatGPT.